

PROJEKT

WÓJT
Jarosław Badka

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY LUBARTÓW
z dnia**

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 - 2028.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572), art. 4¹ ust. 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151) – Rada Gminy Lubartów uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 - 2028, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

mgr Jolanta Gryś
**Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej**

mgr Grzegorz Lisiek
Radca Prawny

2024.12.06.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE LUBARTÓW
NA LATA 2025-2028**

Gmina
Lubartów

Spis treści

I. WSTĘP	2
II. UZALEŻNIENIA - ZARYS PROBLEMU	5
III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	7
IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY LUBARTÓW ...	10
V. ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIAJĄCE PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ	27
VI. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	28

I. WSTĘP

Według raportu Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)¹ uwzględniającego 52 kraje świata, na mieszkańca Unii Europejskiej przypada średnio 11,3 litra czystego alkoholu. Przynajmniej raz w miesiącu upija się 30% dorosłych. W w/w krajach od alkoholu uzależnionych jest 3,7% populacji – ok. 50 mln ludzi.

Jeżeli chodzi o Polskę, to według analiz OECD na jednego Polaka rocznie przypada średnio 11,7 litra czystego alkoholu. To odpowiada mniej więcej 2,4 butelki wina lub 4,5 litra piwa tygodniowo na osobę w wieku 15 lat i więcej. Co najmniej raz w miesiącu upija się 35% dorosłych - oznacza to, że na jedną "okazję" wypijamy ponad 80% butelki wina lub 1,5 litra piwa. W rozróżnieniu na płeć - mężczyźni w naszym kraju spożywają 18,4 litra czystego alkoholu na mieszkańca rocznie, w przypadku kobiet jest to 5,6 litra. Co ciekawe, kobiety o 62% częściej upijają się (w miesiącu), jeśli mają wyższe wykształcenie. Jeżeli zaś chodzi o młodzież, 17% chłopców i 21% dziewcząt w wieku 15 lat co najmniej dwa razy w życiu piło alkohol. Autorzy raportu podkreślają, że dzieci, które nigdy nie były pijane, mają o 42% większe szanse na dobre wyniki w szkole.

Zażywanie substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną zbadano także wiosną 2019 r. w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD). Audytoryjne badania ankietowe zrealizowano na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Jak wynika z raportu, napoje alkoholowe są w naszym kraju najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto/szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż

¹ Jak piją Polacy? Jak wypadamy na tle świata? Raport OECD o spożyciu alkoholu, Monika Mikołajska, 20.05.2021r., <https://www.medonet.pl/narodowy-test-zdrowia-polakow/zyj-zdrowiej,picie-alkoholu-jakwypadaja-polacy-nowy-raport-oecd,artykul,90827573.html> (data dostępu: 22.11.2024).

raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych².

Ponadto, jak wynika z najnowszego sondażu przeprowadzonego w czerwcu 2021 roku przez Centrum Badawczo-Rozwojowe BioStat® 22,9% Polaków deklaruje, że ograniczyło lub całkowicie zrezygnowało ze spożywania alkoholu podczas pandemii COVID-19. Równocześnie jednak do picia alkoholu w większych ilościach przyznaje się 10,9% uczestników sondażu. Zmian w zachowaniu dotyczącym picia alkoholu nie zauważyło 48,6% respondentów, natomiast 17,6% nie pije wcale³.

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami. Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 (data opublikowania klasyfikacji DSM-V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

Nieformalnie zaś za uzależnienie behawioralne należy uznać szereg zachowań, które stanowią przejaw patologii ze względu na intensywność ich podejmowania (i na konsekwencje, jakie ponosi jednostka), a nie sam fakt angażowanie się w nie. Przykładami najczęstszych uzależnień behawioralnych są: zakupoholizm, fonoholizm, hazard, seksoholizm, pracoholizm, siecioholizm oraz zaburzenia odżywiania.

Współczesna wiedza o problematyce uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych nakazuje widzenie w nich zagrożenia o charakterze globalnym, które jednakże manifestuje się głównie na poziomie krajowym i lokalnym i właśnie w strukturach krajowych i regionalnych upatruje się coraz powszechniej skutecznych form reakcji na problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

² J. Sierostawski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 roku*, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2020.

³ https://www.biostat.com.pl/zwyczaje_prozdrowotne_polakow_podczas_covid_19.php (data dostępu: 22.11.2024).

Przygotowany Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Lubartów na lata 2025-2028 określa lokalną strategię w zakresie zarówno profilaktyki, jak i redukcji szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Istotnym elementem niniejszego programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Program opracowano zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia (NPZ), który jest podstawowym dokumentem polityki zdrowia publicznego wyznaczającym cel strategiczny i cele operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz zwiększenia liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenia społecznych nierówności w tym zakresie. Zadania dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom zawarte są w celu operacyjnym Nr 2 NPZ: „Profilaktyka uzależnień”. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 wskazuje kilka obszarów aktywności samorządów lokalnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom. Są to przede wszystkim zadania związane z edukacją i promocją zdrowia, profilaktyką, ale także wspieraniem leczenia, redukcją szkód zdrowotnych oraz rehabilitacją, reintegracją społeczną i zawodową osób uzależnionych. Wszystkie te działania ujęto w niniejszym dokumencie.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Lubartów na lata 2025-2028 jest kontynuacją zadań realizowanych w roku ubiegłym. Stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Określa plan działań w zakresie profilaktyki, promocji zdrowia oraz minimalizacji szkód związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniem, a także często skorelowaną z nim przemocą domową. Warto podkreślić, iż uzależnienie od alkoholu czy narkotyków jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych.

II. UZALEŻNIENIA - ZARYS PROBLEMU

Uzależnienia towarzyszą człowiekowi od dawna. W dzisiejszym świecie każdy człowiek w mniejszym, lub też w większym stopniu miał styczność z osobami uzależnionymi od alkoholu czy też innego rodzaju substancji psychoaktywnych. Obecnie, jest to niezmiernie istotny problem społeczny, przynoszący niewymierne szkody. Potrzebę przeciwdziałania temu zjawisku oraz pomocy terapeutycznej osobom uzależnionym podnosi się już od wielu lat.

Uzależnienie wiąże się z silną potrzebą, psychicznym przymusem albo zażywania jakiejś substancji albo wykonywania określonej czynności – uzależnienia behawioralne. Bez względu na to, czy będzie to uzależnienie od alkoholu, leków, narkotyków czy też hazardu, zakupów albo seksu, prowadzi do koncentrowania się życia wokół tego, co jest przyczyną uzależnienia. A sama osoba uzależniona będąc ofiarą nałogu cierpi w zasadzie w każdej sferze życia: emocjonalnej, psychicznej, intelektualnej i fizycznej.

Ogólne rozważania odnoszące się do etiologii alkoholizmu i narkomanii ujmowane są w kategoriach:

- makrospołecznych- podłoże stanowią zmiany w życiu społecznym;
- mikrospołecznych- uwarunkowania biologiczne, psychiczne i społeczne poszczególnych jednostek w kontekście uzależnień.

Szkody spowodowane przez alkoholizm czy narkomanię można określić w trzech głównych wymiarach:

- indywidualnym - oddziaływanie negatywne na zdrowie psychiczne i fizyczne osób pijących;
- społecznym - negatywne oddziaływanie na zdrowie psychiczne i fizyczne członków rodziny, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, ubóstwo, bezrobocie itp.;
- ekonomicznym - koszty leczenia, wypadków drogowych, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, systemu pomocy społecznej i ubezpieczeń, lecznictwa odwykowego, przedwczesnej umieralności, spadku wydajności pracy itp.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, natomiast narkomania, to uzależnienie od środków psychoaktywnych takich jak narkotyki, dopalacze. Z uzależnieniami tymi wiążą się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowią one problem socjalny i przyczyniają się do występowania zjawisk patologii społecznych. Alkoholizm czy narkomania są ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu i/lub narkotyków przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

Uzależnienie nie jest jednak jedynym problemem, jakie może spowodować używanie substancji psychoaktywnych. To również szereg problemów psychicznych i fizycznych, społecznych i gospodarczych. Dlatego istotne jest, aby odpowiednio szybko reagować na zjawiska oceniane jako szkodliwe i niepożądane, a spowodowane używaniem np. alkoholu lub narkotyków.

Choć może się wydawać, że uzależnienie od czynności jest łagodniejsze niż od substancji psychoaktywnych, to jednak każdy typ uzależnienia jest tak samo groźną chorobą.

Jednym z wielu działań służących ochronie zdrowia, zmierzającym do zapobiegania problemom związanym z uzależnieniami jeszcze zanim te wystąpią, jest profilaktyka. Aby jednak ta przyniosła pożądane rezultaty, musi być prowadzona przede wszystkim w oparciu o programy i działania o potwierdzonej naukowo skuteczności.

Termin profilaktyka uzależnień oznacza świadome działanie nastawione na jednostki lub grupy społeczne mające na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym problemom z tym związanym zanim one wystąpią. Profilaktyka uzależnień polega na:

- ✓ eliminowaniu lub redukowaniu wpływu znaczących czynników ryzyka używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych,
- ✓ lub ich osłabianiu/kompensowaniu poprzez wzmacnianie czynników chroniących.

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (warunki środowiska, sytuacje, cechy i zmienne indywidualne) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych (stanowiących zagrożenie dla prawidłowego rozwoju lub funkcjonowania społecznego) i związanych z nimi szkód. Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające

prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych⁴. Wiedza na temat czynników ryzyka i czynników chroniących stanowi podstawę do opracowywania (i ewaluacji) skutecznych programów i strategii profilaktycznych.

Samorząd lokalny dysponując największą wiedzą o problemach swoich społeczności, może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze adekwatne do problemów. Konsekwencje i szkody związane z używaniem środków odurzających usytuowane są w społecznościach lokalnych, mają swoją specyfikę wyznaczoną przez środowisko lokalne, lokalne problemy i zasoby, tu mogą być rozpoznane i tu powinny być rozwiązywane. Gmina, na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, stała się podmiotem właściwym do tego, aby zmierzyć się z problemami uzależnień występującymi w jej społeczności i podejmować zorganizowane, samodzielne działania dla lepszego radzenia sobie z nimi.

III. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie związane z uzależnieniem od alkoholu jest w Polsce ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zwana dalej ustawą. Zgodnie z ustawą „prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy” (art. 4¹ ust.1 ustawy). W szczególności ustawodawca wskazał następujące obszary działań:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz

⁴ http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (data dostępu: 22.11.2024).

dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Realizacja w/w zadań jest prowadzona w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych, uchwalanego przez radę gminy, uwzględniającego cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program jest realizowany przez ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej lub inną jednostkę wskazaną w tym programie. W celu realizacji gminnego programu wójt może powołać pełnomocnika. Program ten sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Natomiast zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy także przeciwdziałanie narkomanii (art. 10 ustawy). Ustawodawca wskazał w szczególności następujące obszary działań:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;

- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja powyższych zadań, jest prowadzona w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

Program opiera się na także na następujących aktach prawnych, m.in.:

- ✓ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ✓ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- ✓ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
- ✓ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ✓ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- ✓ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii to podstawowy dokument polityki społecznej i zdrowia publicznego, który służy realizacji kierunków i celów działań na rzecz poprawy zdrowia, w szczególności w obszarze problemów uzależnień, skierowany do mieszkańców Gminy Lubartów.

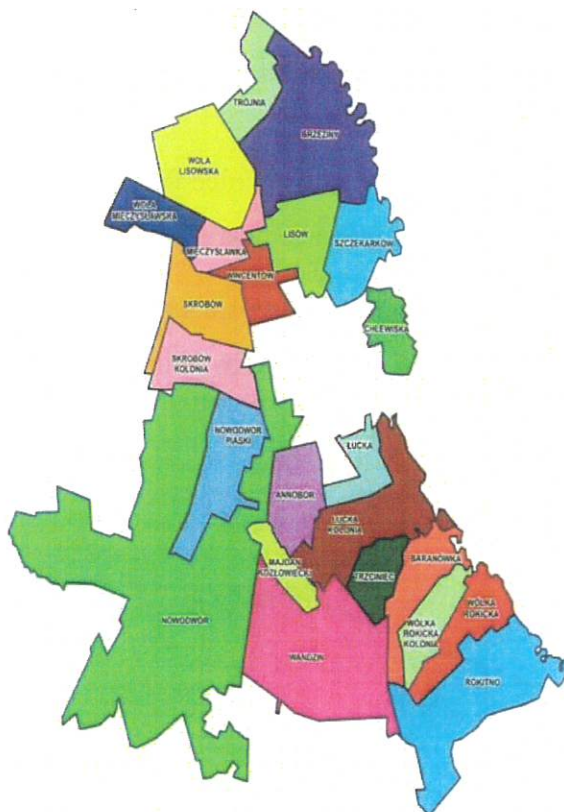
IV. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY LUBARTÓW

Skala zjawiska na terenie Gminy Lubartów

Gmina Lubartów jest gminą wiejską położoną w województwie lubelskim, w powiecie lubartowskim, w odległości około 20 km od Lublina. Swym obszarem otacza miasto Lubartów i sąsiaduje z gminami Kamionka, Firlej, Ostrówek, Niedźwiada, Serniki, Spiczyn oraz Niemce.

Na terenie gminy zlokalizowane są 24 miejscowości wiejskie. W celu realizacji zadań administracyjnych teren gminy został podzielony na 23 sołectwa. Ich obszar na ogół pokrywa się z zasięgiem administracyjnym poszczególnych miejscowości.

Rysunek 1. Mapa Gminy Lubartów.

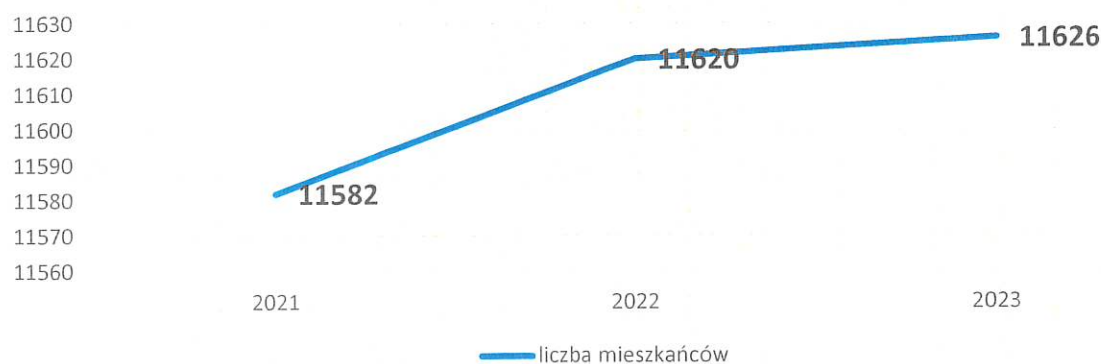
W skład gminnych jednostek organizacyjnych i posiadających osobowość prawną wchodzi:

1. Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie.
2. Oświata
 - 1) Szkoła Podstawowa w Annoborze,
 - 2) Szkoła Podstawowa w Brzezinach,
 - 3) Szkoła Podstawowa w Łucce,
 - 4) Szkoła Podstawowa w Nowodworze,
 - 5) Szkoła Podstawowa w Szczekarkowie,
 - 6) Szkoła Podstawowa w Wólce Rokickiej,
 - 7) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Skrobowie.
3. Pomoc społeczna:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie.
4. Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie.
5. Zakłady budżetowe:
 - 1) Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wólce Rokickiej,
 - 2) Zakład Usług Komunalnych i Mieszkańowych w Lubartowie.

Na koniec 2023 r. liczba mieszkańców Gminy Lubartów wynosiła 11 626 osób, w tym 5 832 kobiet i 5 794 mężczyzn. Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat zwiększyła się.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2023.

Źródło: Ewidencja ludności UG w Lubartowie

Największą liczbę mieszkańców w gminie stanowią osoby będące w wieku produkcyjnym. Najmniej liczną grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 1. Ekonomiczne grupy wiekowe- 2023 rok.

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2023	2 218	7 392	2 016

Źródło: Ewidencja ludności UG w Lubartowie

Gmina Lubartów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -35. W 2023 roku na terenie gminy **urodziło się 92 dzieci, a zmarło 127 osób.**

Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Lubartów- lata 2021-2023.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	123	174	-51
2022	89	136	-47
2023	92	127	-35

Źródło: Ewidencja ludności UG w Lubartowie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie jest podstawową jednostką systemu pomocy społecznej Gminy Lubartów, w skład której wchodzi samodzielne stanowiska oraz zespoły.

W 2023 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie objął pomocą 140 rodzin z terenu gminy. Dane zawarte w tabeli 3 wskazują, że w ciągu trzech ostatnich lat zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie Gminy Lubartów są niezmiennie od kilku lat długotrwała lub ubóstwo oraz bezrobocie. W analizowanym okresie maleje liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w związku z problemem uzależnień.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin ogółem	186	163	140
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	19	15	13

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin⁵.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Niepelnosprawność	50	49	47
Bezrobocie	101	82	69
Ubóstwo	107	92	84
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	30	29	26
Długotrwała lub ciężka choroba	67	59	53
Alkoholizm	19	15	13
Inne	61	48	47

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

⁵ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przestąnek.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art. 4¹ ust. 3 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta. W skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 4 ww. ustawy), a zasady wynagradzania członków gminnych komisji określa rada gminy w gminnych programach rozwiązywania problemów alkoholowych (art. 4¹ ust. 5 ww. ustawy). Do ustawowych zadań gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych należy:

- 1) inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych (wymienionych powyżej) - (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- 2) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (art. 4¹ ust. 3 ww. ustawy);
- 3) opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodność lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 2 ww. ustawy (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
- 4) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych (na podstawie upoważnienia wystawionego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta) - (art. 18 ust. 8 ww. ustawy).

W 2023 roku członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie uczestniczyli w 3 posiedzeniach, podczas których realizowano zadania i opracowywano działania profilaktyczne. W ramach działalności Komisja zaopiniowała 22 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz przeprowadziła 6 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela 5. Działalność GKRPA.

GKRPA			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogólne posiedzenia Komisji	3	4	3
Posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	5	3	10
Przeprowadzone rozmowy	45	34	33
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	11	8	6
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	6	12	22

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie

Na terenie Gminy Lubartów funkcjonuje łącznie 17 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym:

1) do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5%- 14;
- od 4,5% do 18%- 14;
- powyżej 18%- 14.

2) do spożycia w miejscu sprzedaży- (wg zawartości alkoholu):

- do 4,5%- 3;
- od 4,5% do 18%- 2;
- powyżej 18%- 2.

Liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wynosi:

- 2021 rok - 0;
- 2022 rok - 0;
- 2023 rok - 0.

Wśród ważniejszych oddziaływań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży prowadzonych na terenie Gminy Lubartów w latach 2021-2023 należy wymienić:

1. 2021 rok: kampanie profilaktyczne w formie dystrybucji materiałów, festyny, zajęcia sportowe, konkursy,

Ilość osób uczestniczących:

1) Uczniów: 104;

2) Nauczycieli: 21;

3) Rodziców: 25.

- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym – 25.
- Liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnień, w których realizowano program socjoterapeutyczny – 2.
- Liczba miejsc świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem uzależnień, w których realizowano program wychowawczy – 2.

2. 2022 rok: kampanie profilaktyczne w formie dystrybucji materiałów, festyny, zajęcia świetlicowe, krótkie programy profilaktyczne, konkursy,

Ilość osób uczestniczących:

1) Uczniów: 366;

2) Nauczycieli: 42;

3) Rodziców: 92.

- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym – 30.

3. 2023 rok: kampanie profilaktyczne w formie dystrybucji materiałów, festyny rodzinne, zajęcia sportowe, konkursy,

Ilość osób uczestniczących:

1) Uczniów: 400;

2) Nauczycieli: 10;

3) Rodziców: 79.

- Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicach z programem opiekuńczo-wychowawczym – 15.

Nadużywanie/ uzależnienie od alkoholu jednego z członków rodziny sprzyja także pojawieniu się przemocy w tej rodzinie.

Uzyskane dane wskazują, że latach 2021-2023 liczba wszczynanych procedur „Niebieska Karta” na terenie Gminy Lubartów ma tendencję dynamiczną - w 2022 roku liczba ta wzrosła, a w 2023 roku znacząco zmalała.

Tabela 6. Liczba założonych Niebieskich Kart.

Procedura Niebieska Karta			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem, w tym przez:	17	20	9
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1	1	1
Policja	16	19	8

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Na terenie Gminy Lubartów działa Punkt Konsultacyjny dla osób i rodzin z problemem alkoholowym, problemem narkomanii oraz dotkniętych przemocą domową, który jest czynny 3 dni w tygodniu po 2 godziny. W Punkcie zatrudnieni są psycholog oraz pedagog. Podstawowa działalność Punktu obejmuje:

- 1) udzielanie informacji na temat szkodliwości alkoholu;
- 2) informowanie o możliwości podjęcia leczenia;
- 3) podejmowanie działań mających na celu uświadamianie zagrożeń wynikających ze spożywania alkoholu, motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego;
- 4) informowanie o innych placówkach leczenia uzależnień, punktach konsultacyjnych świadczących pomoc osobom uzależnionym (psycholog, pedagog, nauczyciel, grupy wsparcia AA);
- 5) wsparcie dla rodzin współuzależnionych.

W ramach działania Punktu w 2023 r. zrealizowano wsparcie dla 51 rodzin. Dane zawarte poniżej wskazują, że w latach 2021-2023 liczba rodzin korzystających ze wsparcia Punktu utrzymuje się na zbliżonym poziomie z nieznaczną tendencją malejącą.

Tabela 7. Punkt Konsultacyjny.

Punkt Konsultacyjny			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu ogółem, w tym:	54	52	51
rodziny z problemem alkoholowym	50	48	bd

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Na terenie Gminy Lubartów funkcjonowała również Świetlica Opiekuńcza w Lisowie, do której w 2023 roku uczęszczało 15 dzieci, w tym 2 pochodziło z rodzin, w których występował problem narkotykowy.

Mieszkańcy Gminy Lubartów mający problem z alkoholem, mogą brać udział w spotkaniach grupy Anonimowych Alkoholików, która funkcjonuje na terenie gminy.

Diagnoza uzależnień w środowisku lokalnym - wyniki badań ankietowych

Poniższe dane odnoszą się do Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzonej na terenie Gminy Lubartów w drugiej połowie 2024 r. Badanie przeprowadzono za pomocą badań ankietowych.

DOROŚLI MIESZKAŃCY- WYNIKI:

Podstawowe problemy społeczne:

Mieszkańcy Gminy Lubartów za najbardziej istotny problem uznali uzależnienie od papierosów. Na drugim miejscu znalazło się uzależnienie od alkoholu, a na trzecim- uzależnienia behawioralne.

Problemy związane ze spożywaniem alkoholu:

- 1) Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Respondenci wskazywali najczęściej, że pierwszy raz pili alkohol w wieku powyżej 18 roku życia (35%) lub też w wieku pomiędzy 16 a 18 rokiem życia (35%). Poza tym, 26% ankietowanych wskazało na wiek pomiędzy 13 a 15 lat, a pozostałe 4% przyznało, że miało wówczas mniej niż 12 lat.
- 2) Następnym badanym obszarem była częstotliwość spożywania alkoholu. Do picia alkoholu kilka razy w roku przyznało się 57% badanych, kilka razy w miesiącu- 11%, raz w tygodniu- 9%, kilka razy w tygodniu- 6%. Żaden badany nie wskazał, że pije alkohol prawie codziennie. Pozostałe 17% zadeklarowało abstynencję. Na podstawie tych danych należy uznać, że większość ankietowanych nie spożywa alkoholu często.
- 3) Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także ilości jego jednorazowego wypicia. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki). Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu- 28%. Poza tym respondenci przyznali, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje alkoholu- 17%, 5-6 porcji- 2%, 7-8 porcji- 2%. W tym pytaniu 52% deklaruje abstynencję. Wobec tego należy uznać, że większość mieszkańców nie spożywa jednorazowo znacznych ilości alkoholu.

- 4) Ponad połowa mieszkańców- 57% uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia ilość punktów, w których można kupić alkohol, a 35% wyraża zdanie, że jest ich za dużo. Pozostałe 7% badanych nie ma zdania na ten temat.
- 5) 37% respondentów wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba mająca problem z alkoholem lub narkotykami.
- 6) Zdaniem 46% badanych w ciągu ostatnich 5 lat wzrosło spożycie alkoholu w ich środowisku lokalnym, a 7% uważa, że zmalało. Z kolei 33% respondentów nie zaobserwowało żadnej zmiany w tym zakresie, a 13% nie ma zdania na ten temat.

Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze:

- a) Większość mieszkańców Gminy Lubartów- 65% twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. Tym samym, 11% zna jedną osobę, kolejne 11% respondentów zna od 2 do 5 osób, a 13% zna 6 osób lub więcej zażywających owe substancje odurzające.
- b) Badani wskazywali, że największą popularność w ich środowisku lokalnym mają marihuana i/lub haszysz- 22% ankietowanych zna osoby zażywające owe substancje.
- c) Zdecydowana większość- 91% respondentów wskazało, że nie wie, gdzie można nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

Uzależnienia behawioralne:

- a) Prawie wszyscy respondenci (96%) wskazali, że nie grali nigdy w gry hazardowe. Uzależnienie od gier hazardowych jest zatem wśród dorosłych mieszkańców Gminy Lubartów na niskim poziomie ryzyka.
- b) Jako powody grania w gry hazardowe ankietowani wskazywali, że stanowi to dla nich rozrywkę (50%), mają przeczucie, że czeka ich duża/ główna wygrana (50%), potrzebują pieniędzy na jakiś "ekstra" wydatek (50%), lubią towarzyszące grze emocje (50%), pomaga im to uspokoić się, rozładować, kiedy są zestresowani lub mają kłopoty (50%).
- c) Prawie wszyscy badani (98%) mają świadomość, że zbyt częste granie w gry hazardowe prowadzi do uzależnienia.
- d) 30% ankietowanych odpowiedziało, że zdarza im się „zajadać” stres czy trudne emocje.

Potrzeba realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Lubartów:

- 1) W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o ocenę rozpowszechnienia niektórych z uzależnień (zarówno uzależnień od substancji, jak i uzależnień behawioralnych) w środowisku lokalnym. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że mieszkańcy Gminy Lubartów za najbardziej rozpowszechnione uzależnienia w środowisku lokalnym uznali nikotynizm oraz alkoholizm. Natomiast jako najmniej powszechne uzależnienia wskazali hazard, zaburzenia odżywiania oraz pracoholizm (0%).
- 2) Następnie ankietowani zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne. Jak wynika z przeprowadzonych badań, 94% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Badani, którzy widzą potrzebę prowadzenia działań z zakresu profilaktyki uzależnień wskazywali, że najbardziej istotne jest prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla uczniów, organizowanie otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień, udzielanie wsparcia psychologicznego dla rodzin, a także prowadzenie ogólnopolskich kampanii profilaktycznych. Mniejsze odsetki respondentów zaznaczały pomoc w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanej pandemią.

PRACOWNICY INSTYTUCJONALNI- WYNIKI:

- 1) W subiektywnej opinii 69% respondentów problem alkoholowy ma bardzo duży wpływ na lokalną społeczność. Poza tym, 25% ankietowanych odpowiedziało, że wpływ problemu alkoholowego na lokalną społeczność jest duży, a 6%, że średni. Żaden z badanych nie zaznaczył odpowiedzi mały wpływ ani brak wpływu.
- 2) Jeżeli chodzi o rozpowszechnienie problemu narkotykowego w gminie, 60% badanych wskazało, że jest to średni problem, a 33%, że mały. Pozostałe 7% oceniło skalę problemu narkotykowego na terenie gminy jako duży problem.
- 3) Prawie połowa respondentów- 47% odpowiedziało, że w swojej pracy rzadko spotyka się z uzależnieniami behawioralnymi, a 33% bardzo rzadko. Należy jednak zauważyć, że łącznie 1/5 ankietowanych wskazała, że z przypadkami uzależnień behawioralnych spotyka się w swojej pracy bardzo często lub często.

- 4) Zdecydowana większość badanych (93%) uważa, że istnieje potrzeba zwiększenia świadomości społecznej na temat uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców gminy. Wyniki świadczą o tym, że zdaniem ankietowanych poziom wiedzy lokalnej społeczności w tym zakresie jest niewystarczający.
- 5) Łącznie 67% respondentów oceniło dostępność wsparcia dla osób uzależnionych jako bardzo dobrą i dobrą. Pozostałe 33% wskazało, że jest ona średnia. Łącznie 67% badanych przyznało, że bardzo często lub często spotyka się z przypadkami przemocy domowej związanej z nadużywaniem alkoholu. Pozostałe 34% wskazało, że takie zdarzenia mają miejsce rzadko i bardzo rzadko.
- 6) Należy zauważyć, że badani rzadziej spotykają się z przypadkami przemocy domowej związanej z przyjmowaniem narkotyków, niż tymi związanymi z piciem alkoholu. Łącznie 87% respondentów przyznało, że rzadko lub bardzo rzadko spotyka się z przypadkami przemocy domowej, gdzie osoba stosująca przemoc jest pod wpływem narkotyków. Pozostałe 7% wskazało, że takie zdarzenia mają miejsce bardzo często.
- 7) Zdaniem 67% ankietowanych to właśnie nadużywanie alkoholu stanowi główną przyczynę występowania przemocy domowej na terenie gminy. Pozostałe 33% jako główną przyczynę tego problemu wskazało problemy psychiczne.
- 8) Ponad połowa respondentów- 53% uważa, że najbardziej skutecznymi działaniami w zwalczaniu problemów społecznych w gminie byłoby zwiększenie dostępu do terapii i wsparcia. Kolejno, 33% badanych wskazało na wzmocnienie współpracy między instytucjami, a 13% wybrało zwiększenie liczby programów edukacyjnych.

SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH- WYNIKI:

- 1) Sprzedawcy napojów alkoholowych w Gminie Lubartów deklarują najczęściej, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się kilka razy w roku (47%). Kolejno respondenci wskazali, że takie sytuacje nie zdarzają się (33%) lub zdarzają się kilka razy w miesiącu (20%). Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie na terenie Gminy Lubartów w większości punktów sprzedaży nie stanowią zauważalnego problemu.
- 2) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży w większości punktów sprzedaży nie stanowi nagminnego problemu- 60% badanych stwierdziło, że takie przypadki nie zdarzają się. Z kolei 27% wskazało, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku, a 7%, że kilka razy w miesiącu. Pozostałe 7% zaznaczyło, że nawet kilka razy dziennie

zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie sklepu- w tych punktach jest to problem nagminny.

- 3) 100% sprzedawców odpowiedziało, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zajść związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu, w którym pracują.
- 4) Wszyscy respondenci deklarują, że nigdy nie sprzedali alkoholu osobie, o której wiedzieli, że nie jest pełnoletnia.
- 5) W przypadku wątpliwości co do wieku 87% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek, a 13% robi to często. Uzyskane wartości świadczą o odpowiedzialnej postawie jedynie około połowy sprzedawców wobec zakazu sprzedaży alkoholu i wyrobów nikotynowych osobom nieletnim.
- 6) Kolejne badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w Gminie Lubartów. Łącznie 100% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo dobrze i raczej dobrze.

RODZICE UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH- WYNIKI:

- 1) Większość badanych- 59% odpowiedziało, że w najbliższym otoczeniu ich dziecka nie ma osób uzależnionych od alkoholu. Niepokoi jednak, że 29% wskazało, że takie osoby są- dzieci te mogą na co dzień mieć do czynienia z niewłaściwym wzorem zachowania w sytuacjach związanych z alkoholem.
- 2) Wszyscy ankietowani wskazali, że ich dziecko nigdy nie upiło się alkoholem, ani też nie zażywało żadnego środka uzależniającego/ odurzającego.
- 3) Badani rodzice deklarują w większości (82%), że potrafią rozpoznać osobę, która zażyła narkotyki lub dopalacze. Umiejętność rozpoznania symptomów zażywania owych substancji psychoaktywnych jest niezwykle ważna. Niestety wielu rodziców zbyt późno dostrzega, że ich dziecko bierze narkotyki.
- 4) Nieco ponad połowa badanych- 52% deklaruje, że zna instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzicom.

NAUCZYCIELE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH- WYNIKI:

- 1) Wszyscy ankietowani deklarują, że w ich szkole nie miały miejsca incydenty związane ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, dopalaczy lub innych substancji przez osoby nieletnie.
- 2) 100% badanych nauczycieli ze szkół podstawowych wskazało, że uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.
- 3) Zdaniem prawie wszystkich ankietowanych (98%) uczniowie placówki oświatowej, w której pracują są świadomi szkodliwości alkoholu.
- 4) Jeżeli chodzi o inne substancje psychoaktywne takie jak np. narkotyki czy dopalacze to 93% nauczycieli odpowiedziało, że dzieci i młodzież ze szkół, w których pracują są świadome ich szkodliwości. Pozostałe 7% wskazało, że uczniowie raczej nie posiadają takiej wiedzy.
- 5) Następnie zbadano czy sami ankietowani posiadają wiedzę na temat zagrożeń jakie niesie za sobą picie alkoholu oraz zażywanie narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych. Nauczyciele wskazywali najczęściej na takie negatywne konsekwencje jak agresja i przemoc (96%) oraz uzależnienie (84%). Nieco mniejsze odsetki zaznaczyły wzrost przestępczości (69%) i wcześniejsze kończenie edukacji przez osoby uzależnione (42%). Najmniej respondentów zaznaczyło ciążę u nieletnich (33%).
- 6) Jak wynika z przeprowadzonych badań- 100% nauczycieli ze szkół podstawowych na terenie Gminy Lubartów reaguje, gdy posiada wiedzę o zażywaniu środków psychoaktywnych przez podopiecznych.
- 7) Prawie wszyscy badani (93%) odpowiedzieli, że w szkołach, w których pracują są podejmowane działania profilaktyczne. Wśród realizowanych oddziaływań ankietowani wymieniali m.in.: profilaktyczne programy rekomendowane, warsztaty, pogadanki, szkolenia dla uczniów oraz rodziców, kampanie profilaktyczne oraz prelekcje.

UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH KLASY IV-VIII- WYNIKI:

Spożywanie alkoholu:

- 1) 30% badanych przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Następnie ankietowanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej, że nie wiedzą gdzie to ma miejsce (47%). Poza

tym ankietowani zaznaczali: dom (37%), imprezy, dyskoteki (37%), świeże powietrze (35%), wycieczki szkolne (23%).

- 2) Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol respondenci ze szkół podstawowych wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (44%). Mniejsze odsetki ankietowanych zaznaczały namowę kolegów (27%), chęć lepszej zabawy (21%), zapomnienie o kłopotach (20%), picie dla towarzystwa (17%). Poza tym, 41% uczniów odpowiedziało, że nie wiedzą dlaczego ich rówieśnicy sięgają po alkohol.
- 3) Jak wynika z przeprowadzonych badań inicjację alkoholową ma za sobą 14% uczniów. Wśród badanych, którzy mają za sobą inicjację alkoholową, 58% uczniów przyznaje, że spożywa alkohol rzadziej niż raz w miesiącu, a 16% co najmniej raz w tygodniu.
- 4) Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie najczęściej sięgają po piwo (53%). W dalszej kolejności badani wskazywali na wódkę (37%), wino (21%), likier oraz nalewkę (11%), szampana (5%).
- 5) Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol uczniowie zaznaczali głównie, że piją go z ciekawości (26%) oraz bez konkretnego powodu (26%).

Narkotyki i dopalacze:

- 1) Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków- 18% badanych wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.
- 2) 2% uczniów przyznało, że ma za sobą inicjację narkotykową. Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania substancji psychoaktywnych to uczniowie wskazywali, że dostali je od obcej osoby (67%) lub też nie wiedzą skąd wzięli owe substancje (33%). Jeśli zaś chodzi o miejsce, w którym badani zażywali narkotyki/ dopalacze, uczniowie zaznaczali, że przyjmowali je w domu (67%), pod sklepem (67%), w barze/ w klubie (33%) oraz w innym miejscu niż wymienione w ankiecie (33%).
- 3) Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby w ich miejscowości łatwe/trudne (63%). Jednakże, 13% badanych twierdzi, że byłoby to łatwe, a 24% zaznaczyło, że byłoby to trudne. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

- 4) Uczniowie zostali zapytani również co sądzą o braniu narkotyków. Badani wskazywali najczęściej, że są ich przeciwnikami i nigdy ich nie zażyją (80%). Jednakże, 14% uczniów zaznaczyło, że są ciekawi działania narkotyków, jednakże boją się ich spróbować ze względu na konsekwencje zdrowotne czy też możliwość uzależnienia. Poza tym, w sumie 5% badanych wskazało, że w przyszłości chciałoby spróbować narkotyków/ dopalaczy.

Uzależnienia behawioralne:

- 1) Badani deklarowali najczęściej, że spędzają przed urządzeniami elektronicznymi do 4 godzin dziennie (29%). Poza tym respondenci odpowiadali, że korzystają z nich do 2 godzin dziennie (25%), do 6 godzin dziennie (19%), powyżej 6 godzin dziennie (15%) czy też kilka razy w tygodniu (10%). Pozostałe 2% uczniów zaznaczyło, że nie korzysta z urządzeń elektronicznych. Uzyskane wyniki w praktyce mogą oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z urządzeń elektronicznych jest dla wielu uczniów jedyną formą spędzania czasu. Uczniowie, którzy korzystają z nich powyżej 4 godzin dziennie mogą przejawiać symptomy uzależnienia.
- 2) Zdecydowana większość uczniów w Gminie Lubartów deklaruje, że wie na czym polega zjawisko cyberprzemocy (83%).
- 3) Badani w większości nie mają doświadczeń związanych z grami internetowymi na pieniądze. Jednakże, 20% uczniów przyznało, że grało w tego rodzaju gry, z czego 13% grało już w gry internetowe na pieniądze kilka i więcej razy. Natomiast udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy kiedykolwiek brało 8% badanych. Z przeprowadzonych badań wynika, że największą popularność mają wśród uczniów gry na automatach. Ogólny odsetek uczniów, którzy mieli kontakt z tego rodzaju grami jest znaczący- 48%.

V. ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIAJĄCE PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii należy zaliczyć do zasobów umożliwiających profilaktykę i terapię uzależnień od substancji odurzających. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Gminy Lubartów znajdują się przede wszystkim:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubartowie;
- Punkt Konsultacyjny w Lubartowie;
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wólce Rokickiej;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie;
- Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie;
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Lubartów;
- Ośrodki Opieki Zdrowotnej;
- Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które w swojej działalności zajmują się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień od substancji oraz uzależnień behawioralnych.

VI. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Lubartów na lata 2025-2028 jest

„ Ograniczenie negatywnych konsekwencji wynikających z nadużywania napojów alkoholowych, używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych poprzez prowadzenie zintegrowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.”

Profilaktyka prowadzona będzie, odpowiednio do stopnia ryzyka, na trzech poziomach:

1. **Profilaktyka uniwersalna** - adresowana do całej niezdiagnozowanej populacji i jej podgrup (dzieci, młodzieży, dorosłych, kobiet w ciąży); jej celem jest dostarczenie każdemu wiedzy i umiejętności niezbędnych do zapobiegania problemom;
2. **Profilaktyka selektywna** - adresowana do grup zwiększonego ryzyka, które z uwagi na szczególne warunki życiowe, podlegają działaniu licznych czynników ryzyka i są bardziej zagrożone występowaniem problemów i zaburzeń (np. dzieci alkoholików, dzieci z domów dziecka, dzieci adoptowane, młodzież, która „wypadła” ze szkoły, bezdomni itp.) jej celem jest opóźnianie inicjacji w zakresie różnych zachowań ryzykownych; profilaktyka selektywna jest dostosowana do specyficznych potrzeb danej grupy;
3. **Profilaktyka wskazująca** - adresowana do tych jednostek z grup ryzyka, u których występują wczesne sygnały problemów i liczne niepokojące zachowania (np. częste wagary, okresowe upijanie się); jej celem jest ograniczenie czasu trwania dysfunkcji; wymaga indywidualnej diagnozy i polega na redukowaniu czynników ryzyka obecnych w samej jednostce i w jej środowisku (np. rodzinnym); nie jest to jednak terapia.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych na kolejnych stronach celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

CEL SZCZEGÓŁOWY Nr 1 : Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków.

Kierunek 1. Zwiększenie dostępności i skuteczności terapii dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.

Działania:

1. Współpraca z pracownikami placówek prowadzących terapię uzależnień w zakresie przebiegu leczenia i wskazówek do dalszej pracy.
2. Finansowanie dodatkowych w tym ponadpodstawowych, pogłębionych zajęć i programów dla pacjentów uzależnionych oraz członków ich rodzin.
3. Dofinansowanie szkolenia pracowników/terapeutów, doskonalenia zawodowego, superwizji.
4. Doposażenie placówek leczenia uzależnień.
5. Zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów
6. Dofinansowanie prowadzenia grup wsparcia dla osób, które ukończyły leczenie.
7. Wspieranie procesu wychodzenia z uzależnienia.
8. Realizacja działań w kierunku readaptacji społecznej i aktywizacji zawodowej utrwalających efekty terapii i podnoszenie umiejętności społecznych dla osób uzależnionych/współuzależnionych w środowisku, w tym działania klubów abstynenckich, stowarzyszeń abstynentów.

Wskaźniki:

1. Liczba przeprowadzonych dodatkowych zajęć i liczba uczestników.
2. Liczba dofinansowanych grup wsparcia.

Kierunek 2. Podejmowanie działań zmierzających do podjęcia leczenia.

Działania:

1. Motywowanie osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia leczenia.
2. Kierowanie na badanie do biegłego w przedmiocie uzależnienia w ewentualnym postępowaniu sądowym, ponoszenie kosztów wydania opinii biegłych.

3. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
4. Współpraca z policją, dbałość o systematyczny przepływ informacji o przypadkach przemocy domowej między Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Gminną Komisją.
5. Wnioskowanie do sądu w celu skierowania na przymusowe leczenie.
6. Współpraca z kuratorami sądowymi wykonującymi nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu.

Wskaźniki:

1. Liczba przeprowadzonych rozmów motywacyjnych.
2. Liczba osób kierowanych na badanie do biegłego – liczba opinii.
3. Liczba złożonych wniosków do sądu.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 2 : Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Kierunek 1. Zwiększenie stabilności i bezpieczeństwa życia rodzinnego, w tym poprzez poprawę skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

1. Inicjowanie i wspieranie działań podnoszących świadomość w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej.
2. Organizowanie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego w szkołach. Udzielanie informacji, pomocy i wsparcia rodzicom dzieci, które używają środków psychoaktywnych.
3. Poradnictwo i konsultacje w Punkcie Konsultacyjno- Informacyjnym – prowadzenie Punktu (zatrudnienie, abonament tel. itp.) doposażenie, drobne remonty i naprawy.
4. Utrzymanie dyżurów w punkcie konsultacyjnym dla osób dotkniętych przemocą domową.
5. Informowanie o możliwości uzyskania porad i pomocy ze strony innych instytucji i organizacji- terapia, wsparcie psychologiczne i prawne dla osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową.

6. Wspieranie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego.
7. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”.
8. Współpraca z organizacjami, instytucjami w zakresie prowadzenia terapii dla osób doznających przemocy i przemoc stosujących.
9. Szkolenia i kursy specjalistyczne podnoszące kompetencje dla przedstawicieli grup zawodowych stykających się w środowisku pracy z problemem przemocy domowej
10. Rozpoznawanie środowisk zagrożonych przemocą domową.
11. Współpraca z Policją, Prokuraturą Sądem, szkołami, służbą zdrowia, ops, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w tym dbałość o systematyczny przepływ informacji o przypadkach przemocy domowej.
12. Współpraca z Punktem Interwencji Kryzysowej.
13. Inicjowanie i wspieranie działalności grup samopomocowych.
14. Wspieranie inicjatyw lokalnych podejmowanych w kierunku przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki:

1. Liczba porad w punkcie konsultacyjnym.
2. Liczba „Niebieskich Kart” założonych przez GKRPA.
3. Liczba szkoleń, kursów i liczba uczestników.
4. Liczba uczestników terapii dla ofiar i sprawców przemocy.
5. Liczba wspieranych grup samopomocowych.
6. Liczba wspieranych inicjatyw lokalnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR III : Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Kierunek 1. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów.

Działania:

1. Wdrażanie programów profilaktycznych w szkołach dla dzieci i rodziców,
2. Wspieranie działań podejmowanych w ramach szkolnych programów profilaktycznych.
3. Zapewnienie dostępu do informacji z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, narkotyków oraz uzależnieniom behawioralnym
4. Udział w kampaniach o zasięgu krajowym i regionalnym m.in. w kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł, „Postaw na rodzinę”, „Reaguj na przemoc” itp.
5. Działania profilaktyczne podczas spotkań integracyjnych dla dzieci i rodziców, rodzinnych festynów.
6. Uzupełnianie bazy materiałów edukacyjnych – w szczególności prenumerata specjalistycznych czasopism, zakup książek, ulotek.
7. Zwiększenie kompetencji interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziców w szczególności w kierunku budowania i utrzymania więzi rodzinnych i dobrych relacji w rodzinie, rozwijania umiejętności dotyczących aktywnego udziału w życiu dziecka.
8. Zajęcia dotyczące promocji zdrowego stylu życia bez używek z uwzględnieniem aktywności sportowej i kulturalnej dzieci i młodzieży.
9. Finansowanie lub dofinansowanie działalności świetlic (w tym kosztów remontu, wyposażenia, zatrudnienia wychowawców czy też podnoszenia kwalifikacji zatrudnionego personelu) z programem socjoterapeutycznym i/lub świetlic opiekuńczo – wychowawczych.
10. Finansowanie lub dofinansowanie organizacji wypoczynku letniego z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z problemem uzależnień lub problemem zagrożonych.

Wskaźniki:

1. Liczba wdrożonych programów oraz liczba osób w nich uczestniczących.
2. Liczba inicjatyw wynikających z realizacji szkolnych programów profilaktycznych i liczba uczestników.
3. Liczba przeprowadzonych kampanii i liczba uczestników.
4. Liczba spotkań integracyjnych z elementami profilaktyki, festynów rodzinnych i liczba uczestników.
6. Godziny zajęć pozalekcyjnych i liczba uczestników (zaj. świetlicowe).
7. Liczba zakupionych czasopism, książek, ulotek itp.

Kierunek 2. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności nauczycieli, wychowawców oraz innych osób zajmujących się w swojej pracy problemami uzależnień.

Działania:

1. Dofinansowanie udziału w kursach, szkoleniach specjalistycznych dla grup zawodowych realizujących zadania wynikające z programu.
2. Programy edukacyjne skierowane do nauczycieli i pedagogów szkolnych, zwiększające ich kompetencje w obszarze profilaktyki i ryzykownych zachowań dzieci i młodzieży,
3. Wdrażanie programów profilaktycznych.
4. Udział w konferencjach, naradach spotkaniach informacyjnych itp.
5. Zakup i dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych.
6. Poprawa klimatu w szkole - poprawa społecznego klimatu szkoły należy do skutecznych strategii profilaktycznych, ponieważ może kompensować, na wczesnym etapie nauki, rodzinne i rówieśnicze czynniki ryzyka oraz wzmacnia poczucie więzi ze szkołą.
7. Organizowanie szkoleń, warsztatów, programów edukacyjnych oraz przygotowanie materiałów informacyjnych dla osób realizujących zadania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom dedykowanych m.in. pracownikom instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, członkom KRPA, przedstawicielom innych służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Lubartów.

Wskaźniki:

1. Liczba szkoleń, konferencji oraz liczba uczestników.
2. Liczba zakupionych materiałów.

Kierunek 3. Podniesienie poziomu wiedzy dotyczącej uzależnień od alkoholu wśród dorosłych mieszkańców gminy.

Działania:

1. Edukacja publiczna prowadzona poprzez kampanie i działania edukacyjno-informacyjne na temat uzależnień: ich przyczyn, mechanizmów uzależnień, zagrożeń i skutków (w tym przemocy w rodzinie), promocja zachowań prozdrowotnych, działania

informacyjne o dostępnej ofercie pomocy i wsparcia dla osób i/lub rodzin uzależnionych oraz zagrożonych uzależnieniami i ich konsekwencjami.

2. Zapobieganie problemom wynikającym z picia alkoholu przez osoby starsze poprzez spotkania informacyjne i materiały profilaktyczne.
3. Edukacja publiczna na temat rakotwórczego oddziaływania alkoholu.
4. Lokalne kampanie w profilaktyce Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD).
5. Prowadzenie strony internetowej.
6. Zakup materiałów informacyjnych.
7. Akcje informacyjne.
8. Artykuły w biuletynie informacyjnym gminy.
9. Pozyskiwanie sprzymierzeńców w ograniczaniu dostępności alkoholu i narkotyków oraz zmniejszaniu swobody konsumpcji.
10. Współpraca z mediami.
11. Pomoc i współpraca przy realizacji programów profilaktycznych proponowanych do wdrożenia przez inne osoby, instytucje i organizacje.

Wskaźniki:

1. Liczba zorganizowanych akcji informacyjnych.
2. Liczba opublikowanych artykułów.
3. Liczba kampanii edukacyjnych z udziałem mieszkańców.

Kierunek 4. Ograniczenie dostępności zakupu napojów alkoholowych.

Działania:

1. Lokalne działania edukacyjne dotyczące ograniczenia możliwości zakupu alkoholu przez nieletnich.
2. Zakup i/lub druk materiałów informacyjno – edukacyjnych w tym dla sprzedawców.
3. Działania edukacyjne dla sprzedawców.

Wskaźniki:

1. Liczba szkoleń dla sprzedawców.
2. Liczba uczestników.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Kierunek 1. Powierzenie realizacji poszczególnych zadań organizacjom pozarządowym, instytucjom lub osobom fizycznym i/lub wspieranie ich działalności.

Działania:

1. Dofinansowanie działań zwiększających dostępność pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
2. Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, świetlic z programem socjoterapeutycznym, opiekuńczo-wychowawczych lub zajęć podwórkowych w zależności od możliwości i aktualnych potrzeb.
3. Dofinansowanie realizacji programów edukacyjno-korekcyjnych.
4. Wspomaganie działalności służącej rozwiązywaniu problemów uzależnienia oraz środowisk wzajemnej pomocy np. klub abstynenta.
5. Współpraca i wspieranie ruchów trzeźwościowych i samopomocowych.
6. Wspomaganie działań podejmowanych na rzecz promowania abstynencji i trzeźwego stylu życia.
7. Wspieranie w tym finansowe Policji w realizacji działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej w tym akcje, konkursy wiedzy itp.

Wskaźniki:

1. Liczba organizacji realizujących zadania.
2. Liczba programów zrealizowanych i liczba uczestników.
3. Liczba działających środowisk wzajemnej pomocy.
4. Liczba ruchów trzeźwościowych i samopomocowych.
5. Liczba szkół i liczba zorganizowanych form wsparcia.

Kierunek 2. Wspieranie prac Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Działania:

1. Finansowanie wynagrodzenia członków komisji.
2. Finansowanie szkoleń i kursów dla członków komisji, zwiększających kompetencje osób pomagających.

3. Finansowanie wydatków związanych z obsługą administracyjną GKRPA (materiały biurowe, czasopisma, literatura specjalistyczna itp.) w tym finansowanie wszelkich niezbędnych kosztów dostosowania do realizowania zadań (np. zakup w postaci komputera, telefonów komórkowych, opłaty abonamentu, mikrofonów, słuchawek itp.)
4. Usprawnienie systemu współpracy pomiędzy organizacjami, instytucjami i osobami działającymi w kierunku rozwiązywania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.
5. Sporządzenie mapy zasobów i potrzeb.
6. Pozyskiwanie nowych sprzymierzeńców pomocnych w realizacji programu.
7. Zapewnienia w miarę istniejących potrzeb bezpieczeństwa zarówno członkom gminnych komisji, jak i osobom stawiającym się na jej posiedzenia w tym ewentualny zakup środków ochrony osobistej.

Wskaźniki:

1. Liczba posiedzeń GKRPA.
2. Liczba szkoleń i kursów – liczba uczestników.
3. Liczba sprzymierzeńców realizacji programu.

Kierunek 3. Diagnozowanie i monitorowanie problemów wynikających z używania alkoholu, narkotyków, innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych oraz innych zachowań ryzykownych w gminie Lubartów.

Działania:

1. Diagnoza problemów w zakresie alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych w gminie Lubartów.
2. Monitorowanie skali problemów w środowisku lokalnym związanych z uzależnieniami w tym behawioralnymi i przemocą domową poprzez prowadzenie badań i lokalnych analiz.
3. Pozyskiwanie danych dotyczących skali problemów ze szkół, instytucji, stowarzyszeń oraz bezpośrednio od mieszkańców gminy.
4. Bieżąca analiza danych i opracowywanie informacji.
5. Wykorzystanie materiałów do wytyczenia kierunków działań zawartych w programie na lata następne.

6. Zebranie sprawozdań od realizatorów poszczególnych zadań niniejszego Programu.
Analiza uzyskanych materiałów i przygotowanie sprawozdania.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba i rodzaj przeprowadzonych badań, lokalnych diagnoz.
2. Liczba i rodzaj pozyskanych informacji.
3. Liczba opracowanych informacji.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 5: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Kierunek 1. Nadzór nad przestrzeganiem prawa dotyczącego możliwości zakupu i spożywania alkoholu.

Działania:

1. Kontrolowanie przestrzegania zasad dotyczących promocji i reklamy.
2. Opiniowanie przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych pod kątem zgodności z obowiązującymi uchwałami Rady Gminy.
3. Występowanie do właściwych rzeczowo instytucji o egzekwowanie prawa w zakresie nielegalnej sprzedaży alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy; występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. - wnioskowanie o cofnięcie wydanego zezwolenia w przypadku nieprzestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi.
5. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi – kontrola punktów sprzedaży.

Wskaźniki realizacji:

1. Liczba wydanych opinii.
2. Liczba kontroli punktów sprzedaży alkoholu.
3. Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu.
4. Liczba interwencji związanych z używaniem środków psychoaktywnych.
5. Liczba interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy.

Realizacja i monitoring Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025- 2028 realizował będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z:

1. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
2. Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
3. Osobami prowadzącymi Punkt konsultacyjny;
4. Stowarzyszeniem Klub Abstynenta „Nadzieja”;
5. Szkołami podstawowymi;
6. Radą Gminy, sołtysami wsi i pracownikami Urzędu Gminy;
7. Gminną Biblioteką Publiczną;
8. Zakładami pracy;
9. Kościołami i organizacjami przykościelnymi;
10. Komendą Powiatową Policji;
11. Sądem Rejonowym;
12. Oddziałami Leczenia i Rehabilitacji Alkoholików;
13. Poradniami odwykowymi;
14. Organizacjami pozarządowymi, instytucjami i osobami prywatnymi działającymi na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii.

Zadania Programu będą realizowane poprzez:

- ✓ Zlecanie zadań innym gminnym jednostkom organizacyjnym – w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych;
- ✓ Zakupy i zlecenia zewnętrzne (konkursy ofert, zamówienia publiczne, bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych).

Monitoring programu będzie realizowany poprzez:

- ✓ Realizatorzy poszczególnych działań składają do realizatora programu (GOPS) sprawozdanie z ich realizacji;

- ✓ Wójt Gminy Lubartów sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport;
- ✓ Wójt Gminy Lubartów sporządza na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, i przesyła ją do Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Zasady finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Źródła finansowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

1. Środki finansowe na realizację zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą z dochodów budżetu gminy z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
2. Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu mogą być również finansowane z dotacji celowych oraz innych źródeł,
3. Podział środków odpowiednio w rozdziałach, działach i paragrafach określa uchwała budżetowa Gminy Lubartów na poszczególne lata objęte Programem. Wysokości kwot w poszczególnych paragrafach mogą ulegać zmianie po wprowadzeniu zmian do uchwały budżetowej bez konieczności zmieniania uchwały w sprawie Programu.
4. Ze środków przeznaczonych na realizację Programu nie będą pokrywane koszty podróży służbowych związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych oraz udziału w szkoleniach i konferencjach.
5. Postanowienie ust. 4 nie ma zastosowania do członków Komisji.
6. Zlecenie realizacji zadań podmiotom, nastąpi na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

7. Podmioty realizujące zadania Programu, zobowiązane są do informowania każdorazowo w wydawanych publikacjach, materiałach, poprzez media, jak również stosownie do charakteru realizowanego zadania, poprzez widoczną w miejscu jego realizacji tablicę lub przez ustną informację kierowaną do odbiorców, o źródle dofinansowania czy finansowania zadania w następującym brzmieniu: „Zadanie finansowane/dofinansowane jest ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
8. Wójt Gminy Lubartów ma prawo objąć szczególnym patronatem wybrane działania lub programy profilaktyczne.

Zasady wynagradzania członków GKRPA

1. Osobom powołanym w skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz zespołów zadaniowych powołanych przez komisję do realizacji konkretnych zadań wynikających z programu a także zespołu przeprowadzającego na terenie gminy kontrole przestrzegania zasad sprzedaży napojów alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu komisji bądź zespołu w wysokości 12% minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na dany rok zgodnie z ustawą z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.
2. W razie zbiegu czynności, o których mowa w ust. 1 w tym samym dniu członek komisji otrzymuje tylko jedno wynagrodzenie.
3. Podstawą do wypłacenia wynagrodzenia jest podpis członka komisji na liście obecności oraz akceptacja Przewodniczącego Komisji.
4. Ilekroć w „Zasadach wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest mowa o członkach komisji, rozumie się przez to również Przewodniczącego Komisji.